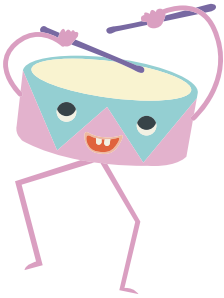

บทที่ 1

“ดนตรี” คืออะไร

เชื่อว่า สำหรับคุณพ่อคุณแม่ในยุคสมัยเดียวกัน ย่อมมีแนวทางหรือคำแนะนำในการเลี้ยงลูกในลักษณะเดียวกัน ตั้งแต่ตั้งครรภ์ ผู้เขียนก็พยายามหาข้อมูลในการเลี้ยงลูก ปรีกษาเพื่อนผู้มีประสบการณ์ในการมีลูกมาก่อน ซึ่งก็จะได้แนวทางมาเหมือนกัน แตกต่างกันไปบ้างตามลักษณะนิสัยและไลฟ์สไตล์ เรื่องหลักเรื่องหนึ่งที่ปรีกษากันก็คือ **ลูกควรเรียนอะไรบ้าง**

การให้การศึกษาแก่ลูกถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่พ่อแม่ทุกคนต้องจัดให้ตามแต่ความรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ และกำลังทรัพย์ของแต่ละครอบครัว บางวิชาเริ่มเรียนกันตั้งแต่แรกเกิด เพราะเชื่อว่าทักษะความสามารถบางอย่างจำเป็นต้องพัฒนากันตั้งแต่ในช่วงขวบปีแรก ซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้และการปลูกฝังด้านพฤติกรรมที่มีผลต่ออนาคตในทุก ๆ ด้าน (Shonkoff & Phillips, 2000)

สมัยที่ผู้เขียนเป็นเด็ก การเรียนเริ่มต้นเมื่อเข้าโรงเรียนอนุบาล แต่สมัยนี้ “อนุบาลก็สายเสียแล้ว” การเรียนรู้หรือทักษะต่างๆ ไม่ได้มีแต่ในโรงเรียน มีสถานมากมายที่เปิดรับสอนและดูแลเด็ก ที่เห็นได้ชัดคือเน้นพัฒนาทักษะทั้งด้านสมองและร่างกาย

จากที่ศึกษางานวิจัย หาข้อมูล จากประสบการณ์การสอนเด็ก
รวมๆ กันแล้วก็มีความตั้งใจว่า จะเลี้ยงลูกโดยเน้นการให้การศึกษา
และสร้างสิ่งแวดล้อมให้ลูกเป็นสำคัญ ลูกควรได้รับทันทีที่รับได้
และดนตรีก็เป็นหนึ่งในความสามารถที่อยากให้ลูกมี หมายความว่า
ตั้งแต่ในท้อง ถ้าลูกเริ่มได้ยินเสียง ก็ต้องมีเพลงให้ฟัง เมื่อออกจาก
ท้องมาแล้ว รับรู้อะไรได้ ก็ควรให้เขาได้เรียนรู้ไปตามขั้นพัฒนาการ
ของเขา ให้โอกาสได้เรียนรู้ ไม่ได้เคร่งเครียด อาศัยการเรียนรู้แบบ
ซึมซับไปอย่างสม่ำเสมอ ทำได้หรือไม่ได้ ได้ช้าหรือได้เร็วก็ไม่เป็นไร

การเรียนดนตรีในความเข้าใจของคนส่วนใหญ่คือ เรียนเพื่อ
ให้เล่นเครื่องดนตรีได้ แต่จริงๆ แล้วการเรียนดนตรีไม่เพียงเรียนเพื่อ
ให้สามารถทำให้เครื่องดนตรีมีเสียงตามวิธีการเล่นของเครื่องได้เท่านั้น
ยังต้องเรียนรู้วิธีการสร้างเสียงที่ออกมาให้มีคุณภาพและสื่อสารอารมณ์
ได้อีกด้วย เพราะดนตรีเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร
อารมณ์ความรู้สึกอย่างมาก

ยกตัวอย่าง เปียโน ที่ทุกคนรู้จักกันดี คีย์ที่กดของเปียโน
ทุกตัวมีระดับเสียง แยกตกลงไปก็สามารถสร้างเสียงโน้ตได้ตรงตาม
ระดับเสียงแล้ว แต่หากผู้เล่น เล่นโดยกดตามโน้ตเพียงอย่างเดียว
เสียงที่ออกมาก็ไม่ต่างจากการกดแป้นเครื่องพิมพ์ดีด คือเป้าหมาย
เพื่อกดให้ถูกตำแหน่ง ไม่ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของดนตรี
ออกมาให้ผู้ฟัง อย่างนี้ก็ไม่อาจนับว่าเป็นเสียงดนตรีได้ การเรียน
ดนตรีจึงเป็นการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึก เทคนิควิธีต่างๆ ทั้งด้าน
ทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกผ่าน
เครื่องดนตรีนั้นออกมาให้ได้

“ดนตรีคือเสียงที่มนุษย์
สร้างขึ้นเพื่อถ่ายทอดอารมณ์
ความรู้สึก”

—ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รามสุร สีตลายัน
คุณครูสอนเปียโน

“ดนตรีคือศิลปะเพื่อชีวิต”

—คุณครูสุดา พนมยงค์
คุณครูสอนเปียโน

“เสียงเป็นนามธรรมที่จับต้องไม่ได้ แต่
มีผลต่อความรู้สึกนึกคิด การสร้างสรรค์
และจินตนาการ กระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์
ความรู้สึกไปในทิศทางต่างๆ ตามที่เสียง
เหล่านั้นกำหนด มีความละเอียดอ่อน
สามารถแทรกซึมเข้าสู่จิตใจของผู้ฟังได้
ง่ายดายและรวดเร็ว”

—คุณครูเชาวน์มนัส ประภักดี
คุณครูสอนดนตรีไทย

นอกจากนี้หากไปลองเปิดพจนานุกรม หาความหมายของ “ดนตรี” ในหนังสือ *ดนตรีคลาสสิก ศัพท์สำคัญ* ของศาสตราจารย์ ดร.ณัฏฐา โสคติยานุรักษ์ (2550) ยังหมายรวมถึง

- เสียงขึ้นลงที่มีระดับเสียง มีเงื่อนไขเวลา มีความไพเราะ มักประกอบด้วยการทำนอง จังหวะ เสียงประสาน และ สีสันเสียง
- ดนตรี ดุริยางค์ ดุริยางคศิลป์ ดุริยางคศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับดนตรี
- โน้ตเพลง โน้ตเพลงเป็นแผ่นหรือเป็นเล่ม
- เพลง เป็นคำที่ใช้แทนคำว่าดนตรีในภาษาไทย
- บทเพลง เหมือนกับคำว่าเพลง แต่ใช้กับการบรรเลง เครื่องดนตรีโดยไม่มีการขับร้อง

“ดนตรี” จึงหมายรวมถึงทั้งหมดข้างต้นที่กล่าวมา และเมื่อ “ดนตรี” เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้ ผู้ที่เรียน ดนตรีหรือเป็นนักดนตรีจึงมีหน้าที่หลักในการศึกษาวิธีการถ่ายทอด เพื่อสื่อสารไปสู่ผู้ฟังให้ได้ ดังเช่นที่ ดร.อินทอร ศรีกรานนท์ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า

“ดนตรีเป็นศิลปะที่แทนความรู้สึกของมนุษย์เรามาตั้งแต่ ดึกดำบรรพ์ ในมุมมองของคนที่เป็นนักดนตรี คนที่เรียน ดนตรีอย่างจริงจัง ดนตรีคือศาสตร์ชั้นสูงที่กว่าจะเข้าใจอย่าง ถ่องแท้มันใช้เวลาทั้งชีวิต และไม่มีวันจบสิ้น”

ทำไมดนตรี จึงเป็นหนึ่งในวิชาที่ลูกควรเรียน

สำหรับคุณพ่อคุณแม่ที่ยังลังเลว่าวิชาดนตรีควรเป็นหนึ่งในวิชาที่ลูกควรได้เรียนหรือไม่ ในงานวิจัยของ Adachi และ Trehub (2012) ได้ให้เหตุผลสนับสนุนไว้ว่า ควรจัดวิชาดนตรีให้เด็กได้เรียนด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ

- 1) ดนตรีสร้างความรู้เฉพาะด้านกับชีวิตมนุษย์
- 2) ความรู้ทางดนตรีไม่สามารถสร้างด้วยวิธีการอื่นได้นอกจากการเรียน

โดยส่วนตัวของผู้เขียนเป็นครูสอนดนตรี เป็นนักดนตรี และเรียนดนตรีมาตั้งแต่เล็ก อยู่ในสังคมของการเล่นดนตรี ได้เห็นประโยชน์ ได้รับประโยชน์จากการมีความรู้ทางดนตรีมากมาย ทั้งมีความสุข มีรายได้ ได้สังคมรู้จักผู้คน ทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อน อาจารย์ และผู้ชมที่ได้พบตามงานแสดง ได้เดินทางไปสถานที่ต่างๆ เพื่อแสดงดนตรี ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ตลอดเวลา เมื่อมีลูกก็ตั้งใจอยากให้ลูกได้เรียนดนตรี ได้รับสิ่งดีๆ จากดนตรีเช่นเดียวกัน โดยไม่ได้คาดหวังว่าลูกจะต้องเป็นนักดนตรีหรือประกอบอาชีพทางดนตรี แต่อยากให้ลูกมีความสุขกับดนตรี ฟังดนตรีอย่างเข้าใจ ส่วนจะเดินทางในสายดนตรียาวไกลระดับไหน ก็เป็นสิทธิของเขาที่จะเลือกเอง

ดร.วิชาลัมพ์ เหล่าวานิช ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
หลักสูตรและการสอน โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายมัธยม สามีของผู้เขียน ผู้สนับสนุนให้เลี้ยงลูกด้วยเสียงดนตรี
ให้ความเห็นว่า

“1. สังคมนักดนตรีแวดล้อมไปด้วยคนดี

ตั้งแต่จำความได้ก็ไปเล่นดนตรี ช้อมดนตรีกับเพื่อนๆ เรา
รู้สึกว่าสังคมนักดนตรีมีเพื่อนที่ดี พื้นฐานจิตใจของทุกคนเป็นคนดี
มีเมตตา อ่อนโยน เป็นสังคมที่สนุกสนาน สังคมแบบนี้แหละที่จะ
หล่อหลอมให้เด็กๆ เป็นคนดีในอนาคต ผมเชื่ออย่างนั้น

2. ประสบการณ์ทางดนตรีเป็นประสบการณ์ที่มีค่าของมนุษย์

ลำพังเพียงได้รับความบันเทิงจากดนตรีก็เป็นประสบการณ์
ที่ดีอย่างหนึ่งแล้ว แต่หากเราสามารถเล่นดนตรีให้เข้าถึงความไพเราะ
สามารถบรรเลงดนตรี ใช้ดนตรีถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก มันเป็น
ประสบการณ์ที่พิเศษยิ่ง ถ้ามีผู้คนมาชื่นชมผลงานของเราด้วย
ยิ่งสร้างความสุขมากขึ้นอีก ความรู้สึกและประสบการณ์เหล่านี้
มันเกิดขึ้นได้เฉพาะตัวของผู้ที่เล่นดนตรี เป็นประสบการณ์ที่เติมเต็ม
จึงอยากให้ลูกได้เข้าใจและสัมผัสประสบการณ์แบบนี้

3. ดนตรีช่วยเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสมอง ร่างกาย และจิตใจ

ผมกับภรรยาเรียนจบปริญญาเอกทางดนตรี ดังนั้นระหว่างทางในการเรียนและการทำงานของเราย่อมต้องอ่านหนังสือและงานวิจัยเกี่ยวกับดนตรีมาอย่างนับไม่ถ้วน ทำให้แน่ใจยิ่งกว่าแน่ใจว่าดนตรีเป็นวิชาที่สำคัญสำหรับชีวิตเด็กคนหนึ่ง จากประสบการณ์ส่วนตัวที่ได้พบปะพูดคุยกับนักดนตรีเก่งๆ มากมาย ไม่เคยเจอนักดนตรีเก่งๆ คนไหนโง่สักคน พอได้คุยด้วย คุณจะยิ่งสัมผัสได้ว่าพวกเขาเหล่านั้นฉลาดล้ำลึกเพียงใด สิ่งเหล่านี้ยังเป็นการยืนยันความเชื่อที่ว่าดนตรีมีประโยชน์มากมายขนาดไหน

4. ทักษะทางดนตรีหลาย ๆ อย่างต้องฝึกฝนตั้งแต่เล็กๆ จึงจะได้ผล

ดนตรีเป็นทักษะที่สำคัญของมนุษย์ เหมือนกับว่ายน้ำหรือขี่จักรยาน ถ้าคุณทำได้แล้วมันก็จะเป็นสิ่งที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ทักษะทางดนตรีก็เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการฟัง การแยกแยะเสียง ความมีมโนศิลป์ การรับรู้เรื่องจังหวะ ทำนอง การแยกประสาทสัมผัส ฯลฯ และทักษะทางดนตรีบางอย่างต้องฝึกฝนตั้งแต่เล็กๆ เท่านั้นจึงจะได้ผลดี ซึ่งไม่รู้ว่าคุณมาฝึกตอนอายุเยอะแล้วจะทำได้ไหม และสิ่งที่สำคัญคือ ตอนเป็นเด็ก เวลาเหลือเยอะ จะมีเวลาซ้อมดนตรีมาก ดังนั้นควรใช้ให้คุ้มค่า

5. เป็นวิชาที่เรียนรู้ได้ตั้งแต่วัยก่อนเกิด

เราไม่สามารถให้เด็กคิดเลข เรียนวิทยาศาสตร์ สังคม ได้ตั้งแต่วัยก่อนเกิด แต่เราสามารถจัดสิ่งแวดล้อมทางดนตรีให้เด็ก ๆ ได้ตั้งแต่วัยก่อนเกิด และด้วยตัวดนตรีเองเป็นสิ่งที่เด็ก ๆ สนใจอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ไม่ต้องบังคับ มีความสนุกสนานในตัวเอง ทำให้ผ่อนคลายมีความสุขได้”

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ลูกชายของผู้เขียนจึงได้รับการเลี้ยงดูด้วยสิ่งแวดล้อมทางดนตรี อยู่กับดนตรีมาตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ และจะได้รับการสนับสนุนให้เรียนดนตรีอย่างเต็มที่ตามแต่ความชอบและความสามารถของเขา

และนอกจากครอบครัวของผู้เขียนแล้ว ลองฟังความคิดเห็นจากท่านอื่นๆ ที่สนับสนุนให้ลูกเรียนดนตรีกัน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนา
ความเป็นเลิศทางดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล
ได้ให้เหตุผลของความจำเป็นในการให้ลูกเรียนดนตรีไว้มากมายว่า

“เพราะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเด็ก เป็นวิชาที่จะหล่อหลอม
ให้คนเป็นผู้มีรสนิยม สร้างคนให้เป็นนักปราชญ์ ดนตรีเป็นวัฒนธรรม
วัฒนธรรมเป็นคุณสมบัติของผู้เจริญ ดนตรีเป็นพลังงาน ดนตรีมี
อำนาจ อำนาจของดนตรีสร้างความเคลื่อนไหวและความเปลี่ยนแปลง
ยิ่งเปลี่ยนแปลงบ่อยก็ยิ่งมีความเจริญ ดนตรีเป็นเพื่อนของเด็ก
ดนตรีเป็นการพัฒนาชีวิต ดนตรีเป็นการพัฒนาศักยภาพความเป็นเลิศ
ของเด็ก ดนตรีมีปัญหา ดนตรีมีธรรม ดนตรีเป็นภูมิปัญญาของเด็ก
ดนตรีเป็นคุณค่า ดนตรีเกี่ยวข้องมากมายกับชีวิต ดนตรีจึงจำเป็น
ต่อชีวิตเด็ก เป็นวิชาที่เด็กทุกคนจะต้องเรียน ต้องรู้ และได้สัมผัส
ดนตรีจะช่วยพัฒนาร่างกาย จิตใจ สมอง สติปัญญา อารมณ์ สังคม
ดนตรีเป็นตัวเชื่อมให้ ‘วิทยาศาสตร์สังคม’ มีความสมบูรณ์”

คุณนิติกร กรัยวิเชียร ผู้อำนวยการโครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม บริษัทไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) ให้“ผ้าแพร” (ลูกสาว) เรียนเปียโนตั้งแต่เล็ก ได้เล่าให้ฟังถึงเหตุผลของการให้ลูกเรียนดนตรีว่า

“ดนตรีเป็นวิชาที่ควรเรียน เพราะดนตรีทำให้คนมีจิตใจที่อ่อนโยน และทำให้ผู้ที่เล่นและฟังมีความสุข ส่วนเมื่อเรียนไปแล้วเขาจะชอบหรือไม่ก็เป็นวาสนาของเขาเอง เด็กที่ไม่ชอบ ก็ควรหาอุบายที่ทำให้เขารู้สึกว่าดนตรีเป็นของสนุก ไม่ใช่เป็นภาระของชีวิต หากที่สุดแล้วไม่ชอบจริงๆ ก็ไม่ควรบังคับให้เขาเล่นต่อไป เพราะดนตรีควรมีไว้สร้างความสุข ไม่ใช่สร้างความทุกข์ให้ใคร ส่วนเด็กที่ชอบและมีแววดี ควรได้รับการสนับสนุนเท่าที่มีกำลัง ส่วนตัวก็ให้ลูกเล่นเปียโนตั้งแต่เด็กๆ แต่ไม่ได้เคี่ยวเข็ญ และลูกก็มีความสนใจปานกลาง ที่สุดแล้วก็เลิกเรียนไป แต่ก็ไม่สูญเสียเปล่า เพราะเขาเข้าใจดนตรี เห็นค่าของดนตรี แม้จะเล่นไม่เก่ง แต่ก็มีความสุขกับการเล่นและฟังดนตรี ซึ่งถือว่าคุ้มค่าแล้ว”

ดร.อินทอร ศรีกรานนท์ คุณครูและนักเปียโน ให้ลูกสาว “น้องอัสตากับน้องอินเดร” เรียนดนตรีทั้งคู่ คุณครูให้เหตุผลว่า

“ครูให้ลูกเรียนเป็นการฝึกทักษะ ถ้าเขาชอบและมีพรสวรรค์ อยากมาทางนี้ ก็ต้องว่ากันอีกที แต่ถ้าเขาไม่มีพรสวรรค์ ยกตัวอย่าง เช่น ฟังเสียง แยกแยะเสียงไม่ได้ ร้องไม่ตรงเสียง จังหวะไม่ตรง ครูก็คิดว่าไม่ควรให้เขาเรียนดนตรีเป็นหลัก แต่ก็จะให้เขาเรียนต่อไปเรื่อยๆ สม่่าเสมอ เพื่อฝึกทักษะและสมองเพื่อช่วยเรื่องการเรียนและวินัย”

ผู้เขียนเชื่อว่า การได้สัมผัสดนตรี ได้เรียนรู้ดนตรีอย่างจริงจัง แม้เพียงช่วงเดียวของชีวิต ก็สามารถส่งผลในระยะยาวให้กับชีวิตของลูกได้ ลูกจะมีความสุขแค่ไหนหากลูกได้รู้จักตนเอง เข้าใจอารมณ์ตนเอง ได้เรียนรู้โลกรอบๆ ตัวของเขาผ่านการทำกิจกรรมดนตรีในรูปแบบต่างๆ มีความสุขจากเสียงดนตรีที่เขาสามารถสร้างเองได้ และฟังบทเพลงต่างๆ ได้อย่างเข้าใจ เท่านั้น ก็ถือว่าคุ้มแล้ว

ดนตรีให้อะไรแก่ชีวิต

สำหรับผู้ที่ไม่ได้เล่นดนตรี ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับดนตรี หรือไม่ได้ชอบฟังเพลง อาจไม่ได้รู้สึกว่าดนตรีจำเป็นต่อชีวิตเท่าไรนัก แต่หากมาพิจารณาให้ดี ดนตรีเกี่ยวข้องกับชีวิตเรามาตั้งแต่เกิดจนตาย เราใช้ประโยชน์จากดนตรีทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว และดนตรีมีผลต่อพัฒนาการของลูกเราได้ตั้งแต่อยู่ในท้อง

จากบทความของ Rebecca Parlakian & Claire Lerner (2010) ใน The National Association for the Education of Young Children ได้อธิบายถึงประโยชน์ของการใช้ดนตรีเพื่อพัฒนาทักษะ 4 ด้าน คือ

1. ทักษะทางอารมณ์และสังคม
2. ทักษะทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ
3. ทักษะการคิดและกระบวนการรับรู้
4. ทักษะในด้านภาษาและการอ่านเขียน

1. ด้านทักษะทางอารมณ์และสังคม ดนตรีเป็นสิ่งที่มักจะต้องแบ่งปันสู่ผู้อื่นเสมอ ทั้งในการร้องเพลง การเต้น และการเล่นดนตรีร่วมกัน ธรรมชาติของดนตรีจึงเป็นประสบการณ์ทางสังคม กิจกรรมทางดนตรีจึงเป็นโอกาสให้ลูกได้พัฒนาสิ่งต่างๆ เหล่านี้

1) เรียนรู้และฝึกฝนการควบคุมตนเอง

การร้องเพลงกล่อมเด็กช่วยให้ลูกหยุดร้องให้ได้ ให้ลูกรู้สึกละมุนคลาย เป็นการส่งเสริมให้ลูกรู้จักควบคุมตนเอง รู้จักจัดการอารมณ์ที่เกิดขึ้นตามความต้องการของร่างกาย

ดนตรีส่งผลต่อความพยายามและความอดทน เพราะการฝึกเล่นเครื่องดนตรีไม่ใช่เรื่องง่าย และต้องใช้ความพยายามความอดทนอย่างมาก การจะเรียนดนตรีให้ประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความทุ่มเท การเรียนดนตรีจึงช่วยให้ลูกได้เรียนรู้คุณค่าของการทุ่มเทอย่างต่อเนื่องที่จะบรรลุถึงเป้าหมาย และได้รับรางวัลแห่งการทุ่มเทที่จับต้องได้ ลูกจะได้เรียนรู้ความอดทนและสามารถนำไปใช้ในความท้าทายที่ใหญ่ขึ้นในอนาคตได้ (Ciares & Borgese, 2002)

2) เข้าใจอารมณ์

เพลงแต่ละเพลงช่วยให้เกิดการเรียนรู้การสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกที่แตกต่างกัน เพราะแม้แต่เด็กทารกอายุ 5 เดือนก็ยังสามารถแยกแยะอารมณ์ของเพลงที่มีความสุขและเพลงที่โศกเศร้าได้ (Flom, Gentile & Pick, 2008) เมื่อแยกแยะได้ก็มีส่วนช่วยให้ลูกได้เรียนรู้คำศัพท์ที่ใช้บรรยายอารมณ์ของตนเองได้

3) ประสานและสร้างความสัมพันธ์

การเล่นดนตรีช่วยให้เกิดการเรียนรู้การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เห็นได้จากการเล่นดนตรีหรือร้องเพลงในวงดนตรี หรือวงขับร้องประสานเสียง ที่นอกจากจะได้ทักษะทางดนตรีแล้ว ยังเกิดการเรียนรู้ทักษะของการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันด้วย เพราะดนตรีเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ที่มาาร่วมเล่นดนตรีหรือร้องเพลงด้วยกัน เป็นตัวกระตุ้นให้สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในกลุ่ม

4) สร้างประสบการณ์การเคารพตัวเอง มั่นใจในความสามารถของตนเอง

ความสามารถทางดนตรีเป็นความสามารถที่เกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนจนเป็นทักษะ ลูกจะได้เรียนรู้กระบวนการในการสร้างความสามารถของตน สร้างประสบการณ์ในการเคารพตัวเอง รู้ระดับความสามารถ และพัฒนาความมั่นใจในความสามารถของตนเอง

5) เรียนรู้วัฒนธรรมและสังคมของตน

ดนตรีเป็นสื่อสำคัญที่ช่วยให้ลูกได้เรียนรู้แนวคิดทางสังคมผ่านเนื้อเพลง กิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลง ดนตรีช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างบ้านกับโรงเรียน ลูกจะได้เรียนรู้ความสำคัญของภาษา เรียนรู้วัฒนธรรมและสังคมผ่านบทเพลง

2. ทักษะทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ

ดนตรีเป็นกิจกรรมด้านร่างกายที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกล้ามเนื้อบริเวณริมฝีปากที่ใช้สร้างคำในการร้องเพลง กล้ามเนื้อมัดเล็กที่มีมือใช้หยิบจับ บรรเลงเครื่องดนตรีหรือกล้ามเนื้อมัดใหญ่ที่ขาและแขนทำงานในขณะที่เคลื่อนไหวทำท่าทางประกอบ

1) พัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่

เห็นได้ชัดจากการเต้นและกิจกรรมเข้าจังหวะ (ทั้งเพลงช้าและเร็ว) เป็นการสร้างกล้ามเนื้อทั้งแขน ขา และลำตัว

2) พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก

การใช้นิ้วในการเล่นดนตรีเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าดนตรีสนับสนุนการสร้างกล้ามเนื้อมัดเล็กในมือและนิ้ว ซึ่งกล้ามเนื้อมัดเล็กเหล่านี้เป็นกล้ามเนื้อส่วนเดียวกับที่ใช้เขียนหนังสือและวาดภาพเมื่อพวกเขาโตขึ้น

3) การควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย

การเคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงดนตรี เด็กจะมีพัฒนาการด้านการประสานงานระหว่างมือและทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายที่ดี แยกประสาทสัมผัสในการควบคุมอวัยวะได้ดี

จริงอยู่ที่ทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายอาจเรียนรู้ได้จากการเล่นกีฬา แต่การเล่นเครื่องดนตรีนอกจากช่วยพัฒนาการประสานงานระหว่างมือและสายตาได้แล้ว ยังสามารถเรียนรู้ดนตรีผ่านทางการฟังและตอบสนองผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายได้ด้วย ดังที่ Rosalie Patt จาก Brigham Young University กล่าวไว้ว่า “คุณลองสังเกตเวลาเด็กๆ เล่นกัน พวกเขาไม่พูดกัน แต่พวกเขาใช้วิธีการเคลื่อนไหวร่างกายแทน ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ของพวกเขา”

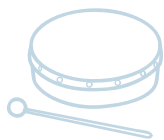

4) การรับรู้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

เรียนรู้การเคลื่อนไหวร่างกายตามเนื้อเพลงที่ได้ยิน เช่น เพลง *Head, Shoulders, Knees and Toes* ช่วยให้ลูกได้เรียนรู้การทำงานของอวัยวะแต่ละส่วนในร่างกายของเขา

3. ทักษะการคิดและกระบวนการรับรู้ ดนตรีช่วยสร้างโอกาสในการฝึกฝนและเรียนรู้เรื่องแบบแผน แนวคิดทางคณิตศาสตร์ และทักษะการคิดเชิงสัญลักษณ์ ในการใช้เสียงที่สนุกสนานซึ่งดึงดูดให้เด็กเล็กเข้ามามีส่วนร่วมได้

1) การนับ

มีเพลงมากมายที่สอนให้ลูกหัดนับเลข จังหวะและการร้องซ้ำๆ ในเพลงจะทำให้ลูกเรียนรู้และจดจำชื่อ รูปแบบและลำดับของตัวเลขได้ง่ายขึ้น

2) รูปแบบและลำดับ

เพลงเกือบทุกเพลงมีรูปแบบและลำดับที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่ำนองและเนื้อร้อง การเรียนรู้ที่จะคาดการณ์รูปแบบและลำดับของสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆ นั้นเป็นการสร้างทักษะทางคณิตศาสตร์และทักษะทางภาษาในเบื้องต้น การเลือกใช้เพลงที่มีการร้องซ้ำๆ ไปมาทั้งทำนองและเนื้อเพลงจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะคาดเดารูปแบบ การฟังเพลงที่เล่าเรื่องราวหรือเพลงที่มีช่วงเริ่มต้น ช่วงกลาง และช่วงจบที่ชัดเจนจะช่วยให้ลูกได้เรียนรู้ส่วนประกอบต่างๆ ของดนตรี

3) มีจังหวะที่มั่นคง สม่่าเสมอ

ลูกจะได้เรียนรู้รูปแบบจังหวะที่ดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอจากการปรบมือไปตามเพลง (Weikert, Shweinhart & Larner, 1987)

4) ความทรงจำทางดนตรี

ในความทรงจำของเรา ดนตรีจะเป็นสิ่งหนึ่งที่ถูกเก็บรักษาเอาไว้อย่างเหนียวแน่น การศึกษาพบว่าแม้กระทั่งเด็กทารกอายุ 8 เดือนก็ยังจำเพลงที่เขาคุ้นหูได้แม้จะผ่านไปนานเกิน 2 สัปดาห์แล้วก็ตาม (Ilari & Polka, 2006) การให้ลูกได้ฟังเพลงเดิม (และฟังซ้ำในเวลาเดิม เช่นก่อนนอน) จะช่วยให้ลูกจดจำและเชื่อมโยงเพลงนั้นกับเหตุการณ์นั้นๆ ได้

5) แยกแยะหรือสังเกตความแตกต่าง

เมื่อมีประสบการณ์ทางดนตรีมากขึ้น จากการเล่นหรือฟังเครื่องดนตรีหลายๆ ชนิด ลูกจะค่อยๆ รับรู้ความแตกต่างในระดับเสียง น้ำเสียง (Pitch, Timbre, Tone) และความดังเบาของเสียงเพลงได้ มีการทดลองให้คุณแม่บันทึกเสียงร้องเพลงของตนเองเอาไว้ 2 แบบ แบบแรกคือบันทึกเสียงตอนที่ร้องให้ลูกฟัง กับแบบที่ 2 คือร้องเพลงคนเดียว (ไม่มีลูกอยู่ด้วย) เมื่อเปิดให้เด็กทารกอายุ

4 - 7 เดือน ฟังเสียงคุณแม่ของตัวเองทั้งสองแบบ ลูกแสดงอาการว่าชอบแบบที่แม่ร้องให้ลูกฟังมากกว่า และระดับความชอบนั้นมีความสัมพันธ์กับน้ำเสียงของคุณแม่ด้วย (Trainor, 1996)

6) การเล่นเชิงบทบาทสมมติและการคิดเชิงสัญลักษณ์

โดยธรรมชาติของเด็กจะชอบจินตนาการ เล่นบทบาทสมมติจากสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัวอยู่แล้ว การเลือกใช้ดนตรีในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับเรื่องราวของลูกมีส่วนช่วยสร้างและพัฒนาทักษะด้านนี้ให้ลูกเกิดการเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน

4. ทักษะทางภาษาและการอ่านเขียน ดนตรีเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้การอ่านเขียนและทักษะด้านภาษา

1) ภาษาพูด

ดนตรีช่วยฝึกฝนด้านภาษา มีอิทธิพลต่อการจดจำคำศัพท์ (Ho, Cheung & Chan, 2003) การแปลงคำใส่ลงไปในเพลงที่เป็นที่รู้จักกันดี หรือการให้ลูกช่วยร้องเติมคำในช่องว่าง เป็นการส่งเสริมให้ลูกได้ฝึกการคิดอย่างมีเหตุผลและพัฒนาทักษะการใช้เหตุผล

2) การเรียนรู้สองภาษา

ดนตรีช่วยพัฒนาทักษะการฟัง การแยกเสียงต่างๆ ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ภาษาได้ดี (Franklin et al., 2008) แม้จะมากกว่า 1 ภาษา โดยเฉพาะในช่วงอายุ 3 ปีแรก และในครอบครัวที่ใช้มากกว่า 1 ภาษา ดนตรีก็ยังเป็นสื่อกลางที่ดีในการแบ่งปันบทเพลงของภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้

3) การรับรู้และเข้าใจภาษา

การฟังเพลงช่วยฝึกหัดทักษะการรับรู้ภาษา ลูกสามารถเข้าใจภาษาได้แม้จะยังพูดไม่ได้ เช่น ในด้านการเล่นสมมติ เมื่อได้ยินเสียงของเครื่องดนตรีที่ทำเลียนแบบเสียงสัตว์ต่างๆ ก็จะเข้าใจ และทำท่าทางเลียนแบบสัตว์ตามเสียงที่ได้ยินนั้นได้

4) การรับรู้เสียงพยัญชนะและสระ

ดนตรีที่ช่วยพัฒนาระดับความสามารถในการได้ยิน รับรู้ และใช้เสียงที่แตกต่างกัน เพราะในเนื้อเพลงมาจากคำที่ประกอบขึ้นด้วยเสียงสระ พยัญชนะ และตัวสะกด การศึกษาพบว่า เด็กที่สามารถแยกแยะความแตกต่างระหว่างเสียงสระ พยัญชนะได้ดี มีแนวโน้มที่จะพัฒนาทักษะการอ่านเขียนได้อย่างแข็งแรง ด้วย (Ehri et al., 2001)

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมทางดนตรี ประสพการณ์ด้านดนตรีต่างๆ มีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมพัฒนาการทักษะของลูกได้ในหลายด้านตามพัฒนาการของวัย ซึ่งเป็นทักษะติดตัวที่สามารถนำไปใช้ได้ตลอดชีวิตของเขา

ดนตรีให้อะไรกับชีวิตเราได้มากมาย รวมไปถึงสิ่งสำคัญที่สุดคือ เรื่องของอารมณ์ ความรู้สึกแก่ชีวิต ชีวิตที่อยู่โดยขาดอารมณ์ ความรู้สึก ก็ไม่น่าจะอยู่อย่างมีความสุขได้ และดนตรีก็เป็นสิ่งหนึ่ง ที่ช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึกได้เป็นอย่างดี เช่นที่รองศาสตราจารย์ ดร.สุกรี เจริญสุข ได้กล่าวว่า